

Yttrande -Remiss- Promemorian En förbättrad förpackningsinsamling

Remissinstansens diarienummer: M2021/02118

Miljödepartementet har på uppdrag av regeringen tagit fram en promemoria för en förbättrad förpackningsinsamling som är ute på remiss till den 7 februari.

Sedan tidigare har regeringen slagit fast att det ska vara fastighetsnära insamling. I promemorian föreslås att det ska gälla förpackningar av papp, plast, glas och metall. Vidare föreslår promemorian att kommunerna ska ta över ansvaret för insamlingen av förpackningar från hushåll, men att det ekonomiska ansvaret ska ligga kvar hos producenterna.

Synpunkter

Innebörden av förslaget är bra, och till viss del står vi bakom det. Men det finns goda skäl att förtydliga, lägga till och ändra på vissa saker, för även om idén är god så måste förslaget vara genomförbart i verkligheten. Idag har vi i kommunerna behovsanpassad tömning av restavfall vilket gör att det finns ett incitament att sortera. Förslaget innebär en ökad servicenivå men kunderna kommer inte att kunna påverka sin renhållningsavgift.

- Införandetiden är för kort för bostadsnära insamling, Många flerfamiljshus i Jämtland län saknar idag kärllinsamling av förpackningar. Det är svårt att få till utrymmen för insamling. Många enbostadshus ligger idag vid vägar som inte eller knappt är farbara för sopbil. Det krävs ett stort arbete att hitta lämplig placering för förpackningskärlen. Förslagsvis kan ansvaret övergå till kommunerna tidigast 2025 (med befintlig struktur), med möjlighet att förbättra insamlingssystemet under 7 år innan sorteringskrav ska klaras.
- Säkerställa ersättningsnivåer, tydliggöra vilka kostnader som ska täckas av producenterna, arbetstid, administration etc.
- Slopas krav på fastighetsnära insamling. Låt kommunen själv bestämma lämpligaste insamling. Förslaget är inte anpassat efter de förhållande som råder i stor del av våra kommuner, landsbygd med gles bebyggelse, det måste finnas en flexibilitet i förslaget där det finns möjlighet för lokala anpassningar, valfrihet och dispens. Det är bättre att sätta sorteringskrav med tydliga mål istället för krav på system.

Vi har i länet en stor mängd vägar som inte är farbar för sopbil. Där behöver kunden dra sitt kärl till en väg som är farbar. Med fler antal kärl ökar den hanteringen för kunden. Det behöver Naturvårdsverket ta hänsyn till när föreskrifter tas fram. Förslag på andra lösningar:

- Kommunerna har föreskriftsrätt för insamlingssystem. Det ska åligga kommunerna att i föreskrifterna bestämma var olika fraktioner samlas in.
- Öppna upp för dispensmöjligheter. Vi tolkar förslaget som att det är tvingande med fastighetsnära insamling av pappers- och plastförpackningar, glas och metall.

Vi ställer oss tveksamma till att det ska vara tvingande att samla in glas och metall fastighetsnära då det är så pass små fraktioner. Dispensklausul måste finnas där man kan göra undantag för vissa fraktioner. Att köra små fraktioner ger negativ klimatpåverkan. Hämta glas fastighetsnära där det finns behov, tex i centrala Åre, men inte på alla avlägsna platser i kommunerna där dagens insamlingssystem fungerar bra. I Åre kommun samlades det in 87,8 kg glas per invånare 2019 enligt FTI, jämfört med 22,1 kg glas per invånare i Sverige.

- Konkurrensutsätta insamlingssystemet. Förslaget som det är nu pekar i praktiken mot två möjliga insamlingssystem:
 1. Fyrfackskärl med tömning av baklastare. Nackdelar med denna är att det finns endast en leverantör av fyrfackskärl, som dessutom har patent. Dessutom är det patent på det skåp som krävs på bilarna för tömning. Konkurrensen är därmed obefintlig. Vidare kräver den här lösningen tömning bak på en bil, vilket är ytterst tveksamt ur arbetsmiljösynpunkt. Baklastare kräver att man måste kliva ur och manuellt haka på kärlet vilket är en större risk för påkörning, belastningsskador och halkrisk än sidlastare. Kommunerna i Jämtland har medvetet bytt till sidolastare för att förbättra arbetsmiljön för insamlingen.

För våra kommuner innebär en fyrfackslösning tätare turer och mer utsläpp från transporter. Möjligheten till fossilfritt bränsle är ytterst begränsat på många håll. Vi har i våra kommuner många långa turer över 30 mil, där lastkapaciteten inte räcker till. Det medför att rutterna måste kortas, men öka i antal. Jämtland med sina åtta kommuner motsvarar i storlek drygt fyra gånger Skånes yta. Antalet invånare i Jämtland är mindre än en tiondel av antalet invånare i Skåne.

Även om kostnaden för insamling ligger på producenterna, så kommer den totala kostnaden för avfallshanteringen att öka eftersom transporter av restavfallet kommer att få sämre täckningsgrad.

2. Optisk sortering med undantag för glas. Det krävs antingen långa transporter till södra Sverige för att hantera avfallet eller en stor investering för att bygga en optisk sorteringsanläggning lokalt, där mängden avfall troligtvis är för låg. Dessutom kräver optisk sortering att avfallet läggs i plastpåsar, vilket vi starkt emotsätter oss då Sverige aktivt jobbar för att minska plasten i samhället.

Det finns andra lösningar som skulle ge en tillräckligt god effekt av utsorteringsgrad. Till exempel tätare publika insamlingsplatser, fastighetsnära insamling med tvåfacksbil av pappers- och plastförpackningar eller en kombination av dessa.

- En annan definitionsgrund för klassning av kommunerna. Förslaget klassar kommunerna enligt SKRs kommungruppsindelning. Vi ifrågasätter om den indelningen är lämplig att använda i detta sammanhang då man inte tar hänsyn till transportavstånd och yta.

Östersund som stad kan betraktas som större stad, men det är stora ytor med glesbygd utanför staden.

Krokom må ha pendling i gränsområdet till Östersund, men även där är det stora ytor av kommunen med glesbygd. Det finns körturer på drygt 30 mil idag.

Även turistkommunerna i länet har mycket glesbygd med långa avstånd. Vi är oroliga om ersättningsnivåerna kommer att ta hänsyn till det. Det är väldigt olika förutsättningar för olika turistkommuner, om det är sommarturism eller vinterturism.

Större hänsyn skulle tas till kommunens yta och bebyggelse. Till exempel skulle man kunna utgå från SCBs statistik och räkna på lägenheter i tätort, villor i tätort och på landsbygd och korrelera det mot ytan på kommunen.

- Omlastning där det är logistiskt möjligt. I förslaget står det att omlastning ska finnas en per kommun, men det skulle vara bättre att ha det där det är logistiskt lämpligt. Det är inget självändamål att ha en per kommun.

Vi vill ha valfrihet, för att kunna lägga pengarna där det ger mest effekt för att minska avfallet.

Kommunerna i Jämtland Härjedalens län

Bräcke

Berg

Strömsund

Ragunda

Härjedalen

Åre

Vatten och miljöresurs

Östersund